

การพัฒนาการส่งออกของประเทศไทย

คำจำกัดความ

การพัฒนาการส่งออก หมายถึง "นโยบาย มาตรการ และการปฏิบัติของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งทางราชการและเอกชน ซึ่งมีการประสานงานและดำเนินงานสอดคล้องกัน เพื่อให้มีการส่งเสริมการส่งออกอย่างจริงจัง"¹

การส่งเสริมการส่งออก หมายถึง "นโยบาย มาตรการ และการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมให้มีการส่งออกมากกว่าระดับปกติ ในความหมายอย่างแคบ อาจหมายถึงการใช้มาตรการเพียงบางอย่าง หรือการส่งเสริมสินค้าเพียงบางอย่างเพื่อให้มีการส่งออกได้มากขึ้น เช่น การจัดงานแสดงสินค้า การส่งคณะผู้แทนการค้า การให้เงินอุดหนุนการส่งออกบางชนิดออก"²

การส่งเสริมการส่งออกอาจเป็นการกระทำของแต่ละหน่วยงาน ไม่มีนโยบายหลักที่จะให้มีการใช้มาตรการและการปฏิบัติประสานกัน เช่น การป้องกันภาวะเงินเฟ้อในประเทศ การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราตามภาวะตลาด การประชาสัมพันธ์เพื่อการส่งออก การสร้างสิ่งจูงใจต่าง ๆ ฯลฯ ส่วนการพัฒนาการส่งออกจะต้องมีการวางแผนงานโดยกำหนดการปฏิบัติเป็นเรื่อง ๆ มีคณะกรรมการระดับสูงกำหนดนโยบายและมีสำนักเลขาธิการเป็นศูนย์รวมการดำเนินงานตรวจสอบและติดตามผล เพื่อให้มีการปฏิบัติตามแผน

¹สมพร เทพสิทธา, "นโยบายการพัฒนาการส่งออก," ให้สัมภาษณ์ทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย วันจันทร์ที่ 19 เมษายน 2519 เวลา 7.35 น. วารสารเศรษฐกิจการพาณิชย์, 59 (มิถุนายน 2519) หน้า 3

²เศรษฐกิจการพาณิชย์, กรม, กระทรวงพาณิชย์, การพัฒนาการส่งออก. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ข่าวพาณิชย์, 2516), หน้า 1

และนโยบายที่กำหนดไว้

การส่งเสริมการส่งออกในประเทศที่พัฒนาแล้ว มีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยเหลือผู้ส่งออกของตนให้ขายสินค้าได้มากที่สุด หรือช่วยสร้างความต้องการสินค้าให้เกิดขึ้นในต่างประเทศ แต่ในประเทศที่กำลังพัฒนา การส่งเสริมการส่งออกยังครอบคลุมถึงนโยบายและกิจกรรมทางเศรษฐกิจอีกหลายอย่าง เนื่องจากขาดสิ่งจำเป็นและภาวะแวดล้อมที่จำเป็นต่อการขยายการส่งสินค้าออก เช่น ตลาดสินค้า การวิจัยตลาดและสินค้า ประสิทธิภาพในการส่งออก

ความจำเป็นในการพัฒนาการส่งออก

1. การพัฒนาการส่งออกเกิดขึ้นเกือบพร้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจ เพราะความจำเป็นที่ต้องอาศัยปัจจัยสำคัญคือ เงินทุน ในการสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การได้มาซึ่งเงินทุนหรือเงินตราต่างประเทศนั้น วิธีที่ดีที่สุดคือการส่งสินค้าและบริการออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ จึงมีความจำเป็นต้องส่งเสริมให้มีการส่งสินค้าและบริการออกมากขึ้น เพื่อจะได้รับเงินตราต่างประเทศมาพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

2. ปัญหาดุลการค้าและดุลการชำระเงินขาดดุล เนื่องจากมีการนำสินค้าเข้ามากกว่าการส่งออก และการส่งสินค้าหลักซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่ สินค้าขั้นปฐม มีแนวโน้มลดต่ำลง ทำให้เกิดความพยายามที่จะเปลี่ยนโครงสร้างการผลิตจากผลิตภัณฑ์ขั้นปฐมเป็นสินค้าอุตสาหกรรมในการส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศ

3. จากการส่งเสริมการลงทุนเพื่อให้มีการผลิตสินค้าต่าง ๆ แทนการนำเข้าจากต่างประเทศ มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนไปสู่การผลิตเพื่อส่งออกซึ่งมีปัญหาในการแข่งขันด้านการตลาด จะต้องแก้ไขโดยมีหน่วยงานกลางและแผนรวมที่จะรับผิดชอบดำเนินงาน

4. ปัญหาการเพิ่มการผลิตและจ้างแรงงานในประเทศ เพื่อรับกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น

5. มาตรการเพื่อส่งเสริมสินค้าออก เช่น มาตรการทางการเงิน และการคลังเพื่อสนับสนุนการส่งสินค้าออก การจัดส่งคณะผู้แทนการค้า การจัด งานแสดงสินค้า การส่งเจ้าหน้าที่ไปรับการอบรมการส่งเสริมสินค้าออกในต่าง ประเทศ แต่ละหน่วยขาดการวางแผนและประสานงานร่วมกัน ขาดอำนาจใน การกำหนดนโยบายและการดำเนินงาน¹

ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ได้ก่อให้เกิดความจำเป็นในการพัฒนาการส่ง ออก ส่วนเหตุผลอื่น ๆ คือ เพื่อปรับปรุงคุณภาพ และปริมาณของสินค้าเบื้องต้น ค้นคว้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ เพื่อการส่งออกที่เปลี่ยนแปลงไปจากรูปผลผลิต คึ่งเดิม "ความจำเป็นในการพัฒนาการส่งออกนี้ ปรากฏข้อเท็จจริงในประเทศ กำลัง พัฒนาทั้งหลายว่า อัตราความก้าวหน้าของการส่งออกเป็นมูลฐานสำคัญ สำหรับการพัฒนาประเทศ"² เพราะการที่มาตรฐานการครองชีพของพลเมือง และจำนวนพลเมืองที่เพิ่มขึ้น ย่อมมีส่วนทำให้ความต้องการเงินตราต่างประเทศ เพิ่มขึ้นด้วย

หลักการสำคัญที่ควรพิจารณาในการพัฒนาการส่งออก

1. นโยบายของรัฐบาล การวางแผนงาน และการดำเนินการตามแผน
2. องค์การซึ่งรับผิดชอบในการพัฒนาการส่งออก
3. โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการส่งออก
4. มาตรการต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการส่งออก

1. นโยบายของรัฐบาลในด้านการพัฒนาการส่งออก ได้มีการเปลี่ยนแปลงตามสมัยของรัฐบาลที่ได้รับเลือกเข้ามาบริหารประเทศ คือ การแถลง-

¹ เศรษฐกิจและการพาณิชย์, กรม, กระทรวงพาณิชย์, เรื่องเดียวกัน หน้า 4-5

² สาริต ศิริเวช, อุตสาหกรรมการส่งออกกับการพัฒนาเศรษฐกิจ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2516. หน้า 38

นโยบายของรัฐบาลชุด ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช แกลงต่อสภาผู้แทนราษฎร
เมื่อ 19 มีนาคม 2518 เรื่องการส่งเสริมสินค้าออก

"...จะจัดตั้งหน่วยงานส่งเสริมสินค้าออกแห่งชาติขึ้น เพื่อทำหน้าที่
ประสานงานทุกด้านที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสินค้าออก รวมทั้งติดตามขจัดอุปสรรค
และข้อเสียเปรียบในเชิงการแข่งขันในตลาดต่างประเทศ เพื่อให้โอกาสในการ
ส่งออกสินค้าที่ผลิตได้ในประเทศทุกชนิดออกไปขายในต่างประเทศมีมากขึ้น ซึ่งย่อม
จะมีผลในด้านการสร้างงานให้ประชาชนได้ทำด้วยหน้ากัน จุดหมายอีกประการ
หนึ่งก็คือ การลดความเสียหายเปรียบทางการค้าลง..."¹

การแถลงนโยบายของรัฐบาลชุด ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช เมื่อ
30 เมษายน 2519 เกี่ยวกับนโยบายระยะยาว

"...จะส่งเสริมการลงทุนทางอุตสาหกรรมของเอกชนทั้งไทยและ
ต่างประเทศให้ได้รับความเป็นธรรม ความมั่นใจ และความสะดวกในการลงทุน
จะส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ใช้ผลผลิตทางเกษตรเป็นวัตถุดิบ อุตสาหกรรมที่ส่งผล
ผลิตไปจำหน่ายยังต่างประเทศ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว และการจัดตั้งนิคม-
อุตสาหกรรมปลอดภาษี ในเวลาเดียวกันจะวางมาตรการรักษาสุขภาพและ
ความปลอดภัยของกรรมกรในโรงงานอุตสาหกรรม รวมทั้งมาตรการที่จำเป็น
เพื่อควบคุมมิให้เกิดภาวะสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ และจะเร่งดำเนินการให้อุตสาหกรรม
กระจายไปสู่ส่วนภูมิภาค... จะส่งเสริมการค้าในประเทศและการค้าต่างประเทศ
ให้ขยายกว้างขวางและมีระเบียบ ด้านการค้าในประเทศ จะส่งออกดูแลและ
คุ้มครองประโยชน์ของผู้บริโภค ส่วนในด้านการค้าต่างประเทศ จะขยายความ
สัมพันธ์ทางการค้ากับต่างประเทศให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ทั้งจะส่งเสริมการส่งออก
และควบคุมการนำเข้าที่จำเป็น เพื่อให้การค้ากับต่างประเทศมี
ดุลยภาพ..."²

¹ สัมพร เทพลีธา, เรื่องเดิม, หน้าเดียวกัน

² "นโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาล", รายงานเศรษฐกิจรายเดือน
ธนาคารแห่งประเทศไทย, ภาคผนวก, 5 (ตุลาคม 2519), หน้า 73-74

หลังจากที่ได้มีการปฏิรูปการปกครองเมื่อ 6 ตุลาคม 2519 รัฐบาลชุกนาธานินทร์ กรีชัยวิเชียร ได้แถลงนโยบายต่อสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดินเมื่อ 29 ตุลาคม 2519 เกี่ยวกับด้านการต่างประเทศและการพาณิชย์ คือ

"...จะดำเนินนโยบายต่างประเทศในอันที่จะช่วยส่งเสริมและให้หลักประกันแก่การค้าระหว่างประเทศ การลงทุน และการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันด้วย... ส่งเสริมและสนับสนุนการส่งสินค้าที่ผลิตได้ในประเทศออกไปขายในต่างประเทศ ในปริมาณและมูลค่าที่สูงขึ้น รวมทั้งการขยายตลาดในต่างประเทศให้กว้างขวาง และจัดระบบการค้าให้เป็นระเบียบและเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันที่ยุติธรรม..."¹

นโยบายของกระทรวงพาณิชย์ซึ่งแถลงเมื่อ 31 ตุลาคม 2519 เพิ่มเติมในส่วนการค้าต่างประเทศ

"...จะใช้วิธีสนับสนุนการส่งออกเป็นมาตรการในการแก้ปัญหาการค้าขาดดุลเพราะเห็นว่า ประเทศไทยยังมีความสามารถในการส่งออกได้เพิ่มขึ้น และจะติดตามภาวะการนำเข้าโดยใกล้ชิด ถ้าจำเป็นต้องจำกัดการนำเข้าก็จะใช้มาตรการทางภาษีอากรหรือทางการเงิน การธนาคารมากกว่าการควบคุมปริมาณ..."²

จากนโยบายของรัฐบาลชุดต่าง ๆ ที่ได้แถลงต่อสภานี้ ต่างก็ได้เล็งเห็นความสำคัญของการส่งสินค้าออกและสินค้าอุตสาหกรรม พยายามหาทางแก้ปัญหาการค้าขาดดุล แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารและวิธีดำเนินการ นอกเหนือจากนโยบายของรัฐบาลแล้ว ได้มีการวางแผน

¹ คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อสภาที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่สภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน, วันที่ 29 ตุลาคม 2519, อัดสำเนา

² สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี, กระทรวงพาณิชย์, บันทึกข้อความเรื่องนโยบายของรัฐบาล, วันที่ 3 พฤศจิกายน 2519

ทางเศรษฐกิจระยะยาว คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ซึ่งได้ประกาศใช้มาแล้วทั้งสิ้น 3 ฉบับ และกำลังอยู่ในระหว่างใช้แผน ฯ ที่ 4 สำหรับแผนพัฒนาฉบับที่ 1 เป็นเพียงขั้นเตรียมการ เน้นหนักในการสร้างสาธารณูปการต่าง ๆ เพื่อขยายพื้นฐานทางเศรษฐกิจ กระตุ้นให้เกิดการลงทุนทางด้านอุตสาหกรรม การส่งออกในระยะนั้นจึงยังเป็นสินค้าเกษตรไม่กี่ชนิด ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 แม้จะสนับสนุนการส่งออกอยู่บ้าง แต่นโยบายหลักคือ มุ่งการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า การผลิตสินค้าอุตสาหกรรมมีการขยายตัวมากขึ้น ส่วนในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 ได้มีแนวโน้มที่จะทำการผลิตเพื่อส่งออกไปมากขึ้น โดยจัดหามาตรการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการส่งออก สำคัญสำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับต่าง ๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับการส่งออกมีดังนี้คือ

ก. แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1 (2504 - 2509)

เน้นหนักในด้านการส่งเสริมการขยายตัวกิจการอุตสาหกรรมและการลงทุนในด้านการส่งออก โดยรัฐบาลเป็นผู้สร้างพื้นฐานเพื่อให้กิจการของเอกชนขยายตัวในด้านการส่งออก ได้มีเป้าหมายเพิ่มผลผลิตทั้งด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมทั้งสินค้าออกที่มีอยู่เดิมและสินค้าที่มีแนวทางจะเป็นสินค้าออกต่อไป กำหนดควบคุมคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าส่งออกเพื่อให้เป็นที่ไว้วางใจของผู้ซื้อในต่างประเทศ ทหาทางร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านซึ่งมีสินค้าชนิดและประเภทเดียวกันในการรักษาระดับราคาสินค้าขึ้นปฐมในตลาดโลก ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนสินค้าสะดวกขึ้นด้วยการสำรวจและวิจัยความเป็นไปของตลาดทั้งภายในและภายนอก เพื่อประโยชน์แก่ผู้ประกอบการค้า

ผลจากการดำเนินงาน ทำให้มูลค่าของสินค้าออกเพิ่มจากอัตราเพิ่มร้อยละ 4.5 ต่อปี เป็นร้อยละ 8.1 ต่อปี และประเภทของสินค้าได้ขยายตัวจากเดิม การกระจายผลผลิตผลมีประสิทธิภาพขึ้น คือ รายได้จากการส่งออกคิดเป็นมูลค่ามากกว่าร้อยละ 50 ของมูลค่าส่งออกทั้งหมด ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 33.2 ในพ.ศ. 2508 อัตราส่วนของเกษตรกรรมในมวลรวมผลิตภัณฑ์ประชาชาติ ลดจากร้อยละ 26.7 ในพ.ศ. 2503 เป็นร้อยละ 21.6 ในพ.ศ. 2509

สาขาอุตสาหกรรมได้ขยายตัวขึ้นในอัตราสูง ทำให้รูปแบบของสินค้าออกเปลี่ยนไป สามารถผลิตสินค้าสำคัญ ๆ เพื่อการส่งออกได้มากขึ้น

บ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 2 (2510 - 2514)

ในด้านการส่งออก มีนโยบายโดยตรงที่จะพัฒนาและส่งเสริมการส่งสินค้าออกทั้งผลิตภัณฑ์สาขาเกษตรและอุตสาหกรรมให้มีมูลค่า และปริมาณมากขึ้น ปรับปรุงและดำเนินมาตรการให้มีผลในระยะสั้น เพื่อแก้ไขความผันแปรทางภาวะเศรษฐกิจคือ

1. มีมาตรการขยายตลาดสินค้าในต่างประเทศให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยศึกษาและติดตามภาวะการขายสินค้าของตลาดภายในและตลาดต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ผลิตมีการจำหน่ายสินค้าที่ผลิตได้เพิ่มมากขึ้น และโฆษณาสินค้าไทยให้เป็นที่รู้จักด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยเฉพาะในด้านการผลิต ใช้มาตรการปลดปล่อยภาระภาษีอากรเพื่อลดต้นทุนการผลิต ทำให้สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้มากขึ้นและเพิ่มประเภทผลผลิตให้มากขึ้น
2. มีมาตรการเพื่อกำหนดมาตรฐานและคุณภาพของสินค้าที่ผลิตขึ้นภายในประเทศและที่จะส่งออก สนับสนุนเอกชนให้ลงทุนในวิสาหกิจพื้นฐาน ซึ่งช่วยลดต้นทุนการขนส่งสินค้าออก เช่น อุปกรณ์ในการจัดเก็บและขนถ่ายสินค้า รัฐจะปรับปรุงกิจการท่าเรือ การขนถ่ายสินค้าลงเรือ พิจารณาการก่อสร้างท่าเรือพาณิชย์แห่งที่ 2 ลดค่าขนส่งสำหรับสินค้าส่งออก พิจารณาจัดตั้งเขตอุตสาหกรรมและเขตส่งออกปลอดภาษี
3. ขยายขอบเขตของการศึกษาวิจัยทางการตลาดเพื่อส่งเสริมสินค้าออก โดยการจัดระเบียบข้อบังคับ และกฎหมายเกี่ยวกับการส่งออกให้รัดกุมเหมาะสมเพื่อป้องกันการแข่งขันเกินควรระหว่างผู้ค้าส่งออก¹

¹ เศรษฐกิจการพาณิชย์, กรม, กระทรวงพาณิชย์, เรื่องเดิม

ค. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 3 (2515 - 2519)

วัตถุประสงค์และนโยบายด้านการส่งออก

1. ปรับปรุงการตลาดให้สอดคล้องกับการผลิต โดยส่งเสริมสินค้าออกที่เป็นหลักให้สอดคล้องกับภาวะตลาดโลก ปรับปรุงระบบการจำหน่ายให้สอดคล้องกับการผลิตในประเทศสินค้าที่เร่งรัดการส่งออกตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการเกษตร

2. จัดให้มีมาตรฐานสินค้าเพื่อการส่งออกและตั้งเป้าหมายการส่งสินค้าออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 7 ต่อปี โดยมีมาตรการที่สำคัญคือ ลดภาระภาษี สนับสนุนการลงทุนในกิจกรรมพื้นฐานโดยเอกชน ปรับปรุงการทำเรือและการขนถ่ายสินค้าลงเรือ จัดตั้งเขตปลอดภาษีเพื่อสนับสนุนการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมส่งออก ขจัดปัญหาเกี่ยวกับข้อบังคับและกฎหมายที่เป็นอุปสรรคในการส่งออก

3. ปรับปรุงดุลการค้าที่เสียเปรียบให้ลดลง โดยส่งเสริมสินค้าขาออกทั้งด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ส่งเสริมบริการด้านต่าง ๆ ที่จะนำรายได้มาสู่ประเทศ

4. ส่งเสริมตลาดการค้าต่างประเทศโดยปรับปรุงวิธีการหาตลาด ส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้ส่งสินค้าออกเพื่อป้องกันการตัดราคากัน และเป็นการสร้างอำนาจต่อรองในการเจรจา พยายามหาตลาดใหม่ ๆ ในแอฟริกาใต้ อเมริกาใต้ และยุโรปตะวันออก¹

ผลการดำเนินงานของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 เป็นระยะที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศได้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างไปในลักษณะที่มีความสัมพันธ์กับระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศมากขึ้น สัดส่วนของมูลค่าสินค้าออกและสินค้า

¹ เศรษฐกิจการค้าชายฝั่ง, กรม, กระทรวงพาณิชย์, เรืองเดิม

เข้าได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 34 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศในพ.ศ. 2514 เป็นประมาณร้อยละ 48 ในพ.ศ. 2519¹ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงภาวะเศรษฐกิจของโลกอันเนื่องจากสาเหตุสำคัญ ๆ เช่น การผันผวนของระบบการเงินของโลก การเพิ่มระดับราคาสินค้าสำคัญประเภทอาหารและวัตถุดิบในตลาดโลก การเปลี่ยนแปลงราคาน้ำมันซึ่งเพิ่มขึ้นถึง 4 เท่าตัว เหตุการณ์เหล่านี้ได้ก่อให้เกิดภาวะเงินเฟ้อและเศรษฐกิจชะงักงันทั่วโลก จึงมีผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทยด้วยคือ ระดับราคาได้เพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยประมาณร้อยละ 12 ต่อปี เนื่องจากราคาสินค้าส่งออกและนำเข้ามีแนวโน้มสูงขึ้น ทำให้การลงทุนภายในประเทศชะงักงัน ก่อให้เกิดปัญหาการว่างงานรุนแรง การผลิตส่วนรวมของประเทศขยายตัวช้าลง คือ เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 3.2 สินค้าอุตสาหกรรมส่งออกได้รับความกระทบกระเทือนจากการขาดแคลนวัตถุดิบ การเพิ่มของราคาสินค้าเข้าเนื่องจากภาวะเงินเฟ้อทั่วโลก และความต้องการของตลาดลดลง เป็นผลให้การลงทุนภายในประเทศลดลง ซึ่งเป็นปัญหาที่จะต้องแก้ไขต่อไป

ง. แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (2520-2524)

วัตถุประสงค์หลักคือ แก้ปัญหาเร่งด่วนในการฟื้นฟูภาวะเศรษฐกิจและรักษาเสถียรภาพให้มั่นคงขึ้น มีเป้าหมายด้านการส่งออกโดยกำหนดให้เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยอย่างน้อยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 13.7 ต่อปีในราคาตลาด การเพิ่มทางด้านสินค้าส่งออกแยกเป็นการเพิ่มของปริมาณ การส่งออกร้อยละ 7.5 ต่อปี และเป็นการเพิ่มของราคาสินค้าโดยเฉลี่ยร้อยละ 6.1 ต่อปี

¹ คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน, "ผลการพัฒนาส่วนร่วมของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3", วารสารเศรษฐกิจและสังคม, 5(พฤศจิกายน - ธันวาคม 2519)

นโยบายในค่านอุตสาหกรรมและการส่งออก

1. เน้นหนักในอุตสาหกรรมผลิตวัตถุดิบและอุตสาหกรรมส่งออก ตลอดทั้งอุตสาหกรรมที่ส่งผลเชื่อมโยงต่อการพัฒนาเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติ ที่จะก่อให้เกิดรายได้และการจ้างงานให้แก่คนส่วนใหญ่ ปรับปรุงการบริหารงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมและการลงทุนให้มีสภาพคล่องตัว เพื่ออำนวยความสะดวกและเสริมสร้างบรรยากาศการลงทุน

2. วางแผนเร่งรัดการส่งออก โดยจะกำหนดให้แนชัคเป็นรายสินค้าที่สำคัญให้สอดคล้องกับการผลิตและการใช้ ตลอดจนวางนโยบายราคารายในประเทศ แสวงหาตลาดและกำหนดกลุ่มตลาดที่จะรับสินค้าแต่ละประเภทให้ แนชัคและมั่นคง วางแผนการประสานงานระหว่างฝ่ายผลิต ฝ่ายการตลาด และระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเอกชนให้เป็นระบบที่ประสานสัมพันธ์กัน วางแผนการผลิตทดแทนการนำเข้าควบคุมไปกับแผนส่งออกให้รับกับนโยบายการลงทุน ขยายการผลิตด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมภายในประเทศ เขตปลอดภาษีสำหรับผลิตสินค้าเพื่อส่งออก โดยนำวัตถุดิบเข้ามาจากต่างประเทศ จะต้องรับผิดชอบให้มีขึ้นอย่างเพียงพอ ตลอดทั้งการแก้ปัญหาดุลการค้าของประเทศในระยะยาวด้วย ส่วนมาตรการระยะสั้นในการเร่งรัดการส่งออก คือ

ก) เร่งรัดให้มีการจัดทำแผนส่งออกด้านการตลาดและให้สิ่งจูงใจในการลงทุนส่งออก ตลอดทั้งพิจารณาปรับปรุงโครงสร้างของระบบงานพาณิชย์และการบริหารงาน ส่งเสริมการส่งสินค้าออก พัฒนาระบบการศึกษาวิจัย และการเผยแพร่ข้อมูลทางการค้าและการผลิต การควบคุมตรวจสอบมาตรฐานสินค้าออกให้เป็นระบบเดียวกัน ซึ่งอาจจะตั้งหรือรวมหน่วยงานส่งเสริมและเร่งรัดการส่งออก การเจรจาการค้าระหว่างประเทศขึ้นเป็นหน่วยงานเดียวกัน ให้ทำงานประสานสอดคล้องกับหน่วยงานส่งเสริมการลงทุนด้านอุตสาหกรรมและสถาบันเอกชนที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้แทนของสมาคม หรือสถาบันของพ่อค้าส่งออก ผู้ทำการผลิตสินค้าส่งออก

ข) ปรับปรุงวิธีการกีดภาษีโดยให้ระดับของการได้รับสิทธิ

ประโยชน์ระหว่างบริษัทและอุตสาหกรรมต่าง ๆ เท่ากันหรือใกล้เคียงกัน และสนับสนุนให้มีบริษัทการค้าส่งออกที่เป็นกิจการขนาดใหญ่ของเอกชนเพื่อช่วยกระตุ้นการผลิตด้านการเกษตรและการอุตสาหกรรมเพื่อส่งออกให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

มาตรการอื่น ๆ ได้แก่ การสนับสนุนและเร่งรัดให้มีมูลกักตุน¹ ของสินค้าบางประเภท ส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการส่งออก สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มในการส่งสินค้าเกษตรออกไปจำหน่ายต่างประเทศ ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกันหรือระหว่างกลุ่มประเทศผู้ผลิตกับกลุ่มประเทศผู้นำเข้า จัดทำข้อตกลงทางการค้าเกี่ยวกับสินค้าเฉพาะอย่างระหว่างประเทศเพื่อรักษาระดับราคา²

สาระสำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 ในด้านการส่งออก สังเกตได้ว่าเน้นหนักในด้านใช้การส่งออกเป็นเครื่องมือในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศซึ่งเป็นปัญหาต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 ได้มีการกำหนดหลักการพัฒนาการส่งออกเด่นชัดขึ้นมาก อาจเป็นเพราะได้มีการประเมินผลการ

¹ มูลกักตุน (Buffer Stock) เป็นการดำเนินงานเพื่อรักษาระดับราคาของสินค้าให้มีเสถียรภาพ โดยการควบคุมให้อุปทานอยู่ ณ ระดับใดระดับหนึ่ง ในกรณีที่ราคาสินค้าลดต่ำลง เพราะมีปริมาณผลผลิตในตลาดมาก รัฐบาลก็จะเข้ามาเกี่ยวข้องโดยการรับซื้อไว้ แต่ถ้าสินค้านั้นขาดแคลนทำให้ราคาในตลาดสูงก็จะระบายสินค้าที่เก็บไว้ออกสู่ตลาด ซึ่งจะทำให้ราคาลดลงได้ สินค้าที่จะมีมูลกักตุนได้ จะต้องเป็นสินค้าที่เก็บไว้ได้นาน ไม่แปรสภาพง่าย เช่น ข้าว ยางพารา เป็นต้น

² คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน, แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2520 -2524, อุดรธานี

ปฏิบัติงานที่ผ่านมาซึ่งขาดการประสานงานที่ดี และเล็งเห็นความสำคัญของการส่งออกที่มีต่อระบบเศรษฐกิจมากขึ้น ตลอดจนเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญในการนำมาพัฒนาประเทศ

อย่างไรก็ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 เพิ่งจะเริ่มดำเนินงานในพ.ศ. 2520 นี้ ยังไม่อาจคาดหมายผลสำเร็จว่ามีมากน้อยเพียงใด แม้ว่าจะได้มีการพยายามแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นต่อเนื่องมา แต่ภาวะเศรษฐกิจของโลกเป็นสิ่งที่ไม่อาจคาดหมายได้แน่นอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเศรษฐกิจของประเทศที่ผูกพันกับระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศมากพอสมควร จำเป็นจะต้องมีการเตรียมการที่ดีเพื่อรับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นโดยไม่คาดหมาย การพัฒนาการส่งออกก็ควรจะได้รับการปฏิบัติอย่างจริงจังจากหน่วยงานทั้งหลายที่เกี่ยวข้อง ในเมื่อมีการกำหนดอย่างแน่ชัดเช่นนี้ มาตรการส่งเสริมต่าง ๆ ที่ได้ระบุไว้บางเรื่องก็เป็นสิ่งที่ได้ปฏิบัติมาแล้ว ขอมทราบถึงผลดีผลเสียและอุปสรรคที่เกิดขึ้นเพียงพอที่จะนำมาแก้ไขปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม

2. องค์การซึ่งรับผิดชอบในการพัฒนาการส่งออก หน่วยงานซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับการส่งออกและส่งเสริมการส่งออกมีด้วยกันหลายหน่วยงาน ทั้งส่วนราชการและเอกชน ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม ธนาคารแห่งประเทศไทย คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และฝ่ายเอกชน ได้แก่ สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และสมาคมการค้าต่าง ๆ หน้าที่ของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปได้คือ

1) กระทรวงพาณิชย์ มีหน้าที่ในด้านส่งเสริม ควบคุม แก้ไข ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการค้าต่างประเทศ โดยมี

กรมการค้าต่างประเทศ ดำเนินการในเรื่องจัดระเบียบและส่งเสริมสินค้าออก ส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือทางการค้ากับต่างประเทศ ควบคุมการส่งสินค้าออกและการนำสินค้าเข้า

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ ทำหน้าที่ศึกษาวิจัยสินค้าต่าง ๆ ทั้งสินค้าเกษตรและสินค้าอุตสาหกรรม ศึกษาและวิจัยการตลาด เก็บรวบรวมสถิติเกี่ยวกับการค้า เสนอแนะในการกำหนดนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

กรมพาณิชย์สัมพันธ์ ทำหน้าที่ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งสินค้าออก ฝึกอบรมผู้ส่งสินค้าออกและเผยแพร่สินค้าไทยให้เป็นที่รู้จักในต่างประเทศโดยออกเอกสารโฆษณา ร่วมงานแสดงสินค้าในต่างประเทศ

สำนักงานมาตรฐานสินค้า ทำหน้าที่ควบคุม ตรวจสอบ และออกใบรับรองมาตรฐานสินค้าส่งออก¹ ประเภทสินค้าเกษตรและสินค้าหัตถกรรม โดยดำเนินการตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2503

ศูนย์บริการส่งออก² เป็นหน่วยงานที่เพิ่งจัดตั้งขึ้น ทำหน้าที่เป็นแหล่งกลางในการรวบรวมข้อมูลและให้บริการคำแนะนำทางการค้าส่งออก ตลอดจนระเบียบและวิธีการส่งออกแก่ผู้ทำการส่งออก และผู้ที่สั่งซื้อสินค้าจากประเทศไทย

2) กระทรวงการคลัง มีอำนาจในการกำหนดอัตราภาษีขาเข้าและภาษีขาออกให้เพิ่มขึ้นหรือลดลงตามนโยบายของรัฐบาล และภาวะการณ์ที่เหมาะสม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกได้แก่

กรมศุลกากร มีหน้าที่เรียกเก็บภาษีศุลกากรทั้งขาเข้าและขาออกตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายศุลกากร และกฎหมายพิกัดอัตราศุลกากร ป้องกันการลักลอบหนีภาษีรวมทั้งของต้องกำกัณฑ์และต้องห้าม เสนอนโยบายในการเก็บภาษีศุลกากรตามความเหมาะสมแก่สภาพเศรษฐกิจ ตลอดจนคืนเงินภาษีให้ผู้นำ

¹ดูรายละเอียดหน้า 51 - 52

²ดูรายละเอียดหน้า 48

วัตถุดิบเข้ามาผลิตเพื่อส่งออก

กรมสรรพสามิต ทำหน้าที่เรียกเก็บภาษีจากสินค้าบางประเภทที่กำหนดไว้โดยเฉพาะ ซึ่งจะชดเชยให้เมื่อมีการส่งออก

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง มีหน้าที่เกี่ยวกับการจ่ายชดเชยค่าภาษีที่มีอยู่ในสินค้าที่ส่งออก อันได้แก่ภาษีการค้า ภาษีที่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจัดเก็บ ภาษีสรรพสามิต รวมทั้งค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ที่อยู่ในมูลค่าของวัสดุอุปกรณ์และเชื้อเพลิง โดยกำหนดเป็นอัตราทั่วไป และออกให้เป็นบัตรภาษีเพื่อใช้ชำระ ภาษีอื่นต่อไป

3) กระทรวงการต่างประเทศ ดำเนินงานในด้านการเจรจาต่อรองทางการค้าในระดับรัฐบาล ทำสัญญาซื้อขายสินค้ากับประเทศที่ค้าโดยรัฐ และสร้างความสัมพันธ์ทางการค้ากับประเทศต่าง ๆ

4) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีบทบาทในการกำหนดนโยบายด้านการผลิตสินค้าเกษตร ช่วยเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรซึ่งเป็นสินค้าสำคัญในการส่งออก หน่วยงานที่เกี่ยวกับการส่งออกโดยตรงคือ กองการยาง กรมกลีกรรรม ดำเนินการเกี่ยวกับการส่งยางออกจำหน่ายต่างประเทศ

5) กระทรวงอุตสาหกรรม ทำหน้าที่เสนอแนะนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรม ส่งเสริมการลงทุนในด้านอุตสาหกรรม ส่งเสริมการประกอบการอุตสาหกรรมของเอกชนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ โดยให้บริการด้านเทคนิค การวิจัย รวบรวมข้อมูลในด้านอุตสาหกรรม กำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม หน่วยงานที่เกี่ยวกับการส่งออกได้แก่

กรมทรัพยากรธรณี เกี่ยวข้องกับการส่งแร่ออกต่างประเทศ

สำนักงานอ้อยและน้ำตาล เกี่ยวข้องกับการส่งน้ำตาลออกนอก

ประเทศ

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์

อุตสาหกรรมให้เป็นที่เชื่อถือในค่านู ภาพ

การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ดำเนินงานค่านนิคมอุตสาหกรรมทั่วประเทศและเขตอุตสาหกรรมส่งออก ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 339 พ.ศ. 2515

6) ธนาคารแห่งประเทศไทย ให้การสนับสนุนทางการเงิน โดยเป็นแหล่งเงินทุนในการส่งเสริมการส่งออกผ่านธนาคารพาณิชย์ ช่วยเหลือในด้านรับซื้อลดตั๋วเงิน และในค่านสินเชื่อ

7) คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ให้การสนับสนุนอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก โดยการส่งเสริมการลงทุนผลิตสินค้าอุตสาหกรรมส่งออก กำหนดเงื่อนไข วิธีการ และระยะเวลาของสิทธิประโยชน์พิเศษซึ่งผู้ได้รับการส่งเสริมการลงทุนเพื่อการส่งออกจะได้รับ ดำเนินการตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 227 พ.ศ. 2515 โดยมีบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมเป็นแหล่งเงินทุน ซึ่งให้การสนับสนุนอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกเป็นพิเศษ

8) สภาหอการค้า ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและให้ความร่วมมือแก่รัฐบาลและพ่อค้าเกี่ยวกับการค้าและอื่น ๆ ที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ หอการค้าเป็นผู้รวบรวมข้อมูลและเผยแพร่ข่าวสารการค้า ออกใบรับรองแหล่งกำเนิดของสินค้า วางมาตรฐานและตรวจสอบคุณภาพสินค้า บทบาทสำคัญในการส่งเสริมการส่งออก คือ เป็นที่รวมพ่อค้าต่าง ๆ ทั้งไทยและต่างประเทศจึงย่อมมีเทคนิคและวิธีดำเนินการในอันที่จะส่งเสริมการส่งออกโดยตรง

9) สมาคมการค้า ทำการส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจประเภทที่อยู่ในวัตถุประสงค์ ทำการวิจัยและเผยแพร่ความรู้ในทางวิชาการ ส่งเสริมการผลิตให้มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอ ได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาด สมาคมการค้าที่เกี่ยวกับการส่งสินค้าออกมีประมาณ 25 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตรกรรม เช่น สมาคมพ่อค้าข้าว สมาคมการค้ามันสำปะ-

หลังไทย สมาคมพ่อค้าส่งไม้เอก นอกจากสินค้าเกษตรก็มี สมาคมอุตสาหกรรมไทย สมาคมไหมไทย สมาคมอุตสาหกรรมเหมืองแร่ ฯลฯ การรวมตัวเป็นสมาคมผู้ส่งออกทำให้มีพลังในศตวรรษที่ตรงกับตลาดของผู้ซื้อในต่างประเทศ ทำให้การดำเนินงานมีระเบียบและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากการปฏิบัติงานที่ผ่านมา องค์การเหล่านี้ต่างก็ดำเนินงานไปตามแผนและภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายซึ่งกำหนดอำนาจหน้าที่ของตน ไม้มีองค์การกลางที่จะรับผิดชอบ กำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนงาน โครงการ และมาตรการต่าง ๆ ในการส่งเสริมสินค้าออก รวมทั้งควบคุมและประสานงานให้เป็นไปตามที่ได้กำหนดไว้

ในบางประเทศได้แต่งตั้งคณะกรรมการระดับสูงเพื่อรับผิดชอบในการพัฒนาการส่งสินค้าออก ประกอบด้วยรัฐมนตรีหรือผู้บริหารระดับสูงที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับเศรษฐกิจและการค้าของประเทศทั้งฝ่ายราชการและเอกชน เช่น ประเทศเกาหลีใต้ ตั้งคณะกรรมการร่วมเพื่อพัฒนาการส่งออก (Joint Export Development Committee) โดยมีประธานาธิบดีเป็นประธาน สำหรับประเทศไทย ในพ.ศ. 2503 รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมสินค้าขาออก โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธาน และจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสินค้าขาออก และในพ.ศ. 2518 ได้มีการเปลี่ยนแปลงคือ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารการส่งออก โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และมีรัฐมนตรีกระทรวงต่าง ๆ เช่น กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม ร่วมเป็นกรรมการ สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ได้กำหนดว่า จะจัดให้มีองค์กรขึ้นรับผิดชอบในการวางแผนส่งเสริมการส่งออก ซึ่งประกอบด้วยผู้แทน 3 ฝ่าย คือ ผู้แทนส่วนราชการต่าง ๆ ผู้แทนของสมาคมหรือสถาบันของพ่อค้าส่งออก และผู้ทำการผลิตสินค้าส่งออกทั้งทางการ เกษตรและอุตสาหกรรม

การพัฒนาการส่งออกนั้น ถึงแม้จะมีการวางแผนไว้ดีเพียงไร ถ้าหน่วยงานที่รับผิดชอบปฏิบัติงานไม่ได้ผลก็ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนด

ไว้ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินงานที่ต้องประสานกัน ถ้าหน่วยงานใด
หน่วยงานหนึ่งบกพร่องก็ย่อมมีผลกระทบต่อส่วนรวม มาตรการต่าง ๆ ที่กำหนด
ไว้จะไม่บังเกิดผลใด ๆ ถ้าไม่มีผู้ปฏิบัติ

3. โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการส่งออก ในระยะพ.ศ. 2515
- 2516 ได้เริ่มเกิดความตื่นตัวในการส่งเสริมการค้าอุตสาหกรรมไปจำหน่ายต่าง
ประเทศ จึงได้มีการวางแนวทางในการเร่งรัดการส่งออกอุตสาหกรรมออก
และจัดตั้งคณะกรรมการ เร่งรัดอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกขึ้น ซึ่งมีรัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นประธาน แต่ได้หมดสภาพเนื่องจากการเปลี่ยนแปลง
รัฐบาล แนวทางการเร่งรัดสินค้าอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกได้แสดง
ถึงสิ่งจำเป็นต่อการส่งออก คือ

1) จัดให้มีหน่วยงานซึ่งให้บริการและช่วยเหลือผู้ส่งออก ซึ่ง
ในขณะนี้ได้มีการจัดตั้งเป็นศูนย์บริการส่งออก ณ อาคารราชดำเนิน สีแยกคอก
วัว ถนนราชดำเนินกลาง ทำหน้าที่รวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลทางการค้าและ
ตลาดต่างประเทศ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติในการส่งออก ระเบียบ
กฎหมาย และข้อบังคับเกี่ยวกับการส่งออก ให้บริการฝึกอบรมและจัดสัมมนา
ผู้ส่งออก เป็นสื่อกลางระหว่างผู้ส่งออกและผู้นำเข้าในต่างประเทศ ศูนย์
บริการส่งออกดังกล่าวนี้มีลักษณะเดียวกับองค์การ JETRO ของญี่ปุ่น (Japan
External Trade Organization) หรือ KOTRA ของเกาหลีใต้ (Korea
Trade Promotion Corporation)

2) ขยายและปรับปรุงสำนักงานทูตพาณิชย์และศูนย์การค้าใน
ต่างประเทศเพื่อให้เป็นเครื่องมือสำหรับการขยายตลาด โดยรวบรวมราย
ละเอียดเกี่ยวกับสินค้าไทย รายนามพ่อค้าไทยที่ส่งสินค้าไปขายต่างประเทศ
เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ซื้อ และเป็นประโยชน์ในการแนะนำพ่อค้าต่าง
ประเทศให้ติดต่อกัน ปรับปรุงการรายงานภาวะเศรษฐกิจการค้าให้รวดเร็ว
และทันเหตุการณ์ ศึกษาระเบียบและกฎหมายเพื่อให้ความสะดวกแก่พ่อค้า
โฆษณาเผยแพร่สินค้าไทยและรายงานความเคลื่อนไหวของตลาดสินค้าที่สำคัญ

3) จัดให้มีเขตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก ท่าเรือน้ำลึกสำหรับเรือขนาดใหญ่ พาณิชยนาวีของประเทศ ธนาคารเพื่อการส่งออก และการประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออก (Export Credit Guarantee) ปรับปรุงระเบียบพิธีการส่งออกเพื่อให้การส่งออกเป็นไปได้โดยสะดวกรวดเร็วและประหยัดค่าใช้จ่าย ปรับปรุงระบบการควบคุมและตรวจสอบมาตรฐานสินค้าออกให้มีประสิทธิภาพ จัดตั้งอำนวยการความสะดวกในการส่งออก เช่น โกดังเก็บสินค้าส่งออกที่ทำเรือ การขนถ่ายสินค้า และการคมนาคมขนส่งไปยังท่าเรือ

จากแนวทางดังกล่าวนี้ บางส่วนได้ถูกกำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 เกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการส่งออกคือ

- 1) ปรับปรุงและพัฒนาระบบการขนส่งสินค้าด้านกิจการพาณิชยนาวีให้มีสภาพผู้ส่งสินค้าออกทางเรือ ศูนย์จอยระวางเรือ ขึ้นโดยเร็ว การขนส่งสินค้าทางอากาศและทางบกจะได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้อำนวยความสะดวกส่งออกได้อย่างเพียงพอและรวดเร็ว พิจารณาย้ายกิจการท่าเรือน้ำลึกหรือจัดสร้างขึ้นใหม่เพื่อให้มีบริการสำหรับขนถ่ายสินค้าและลำเลียงสินค้าในการส่งออกโดยเฉพาะขึ้น ให้อำนวยความสะดวกและให้เป็นไปด้วยความคล่องตัวยิ่งขึ้น
- 2) จัดให้มีระบบเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารผ่านโทรพิมพ์ขึ้นเพื่อใช้ในการติดต่อระหว่างหน่วยงานส่งเสริมการส่งออกในประเทศกับหน่วยผู้แทนพาณิชยต่างประเทศของไทยในตลาดการค้าต่างประเทศที่สำคัญ ๆ เพื่อบริการทั้งในด้านข่าวสารทางการค้า การรายงานความเคลื่อนไหวของตลาดสินค้าในต่างประเทศ ตลอดจนใช้ในการติดต่อทำการซื้อขายและทำความตกลงทางการค้าระหว่างประเทศให้รวดเร็ว เพื่อให้การค้าแข่งขันกับประเทศอื่นได้ทันเหตุการณ์

3) เร่งรัดการจัดสร้างเขตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก หรือโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสินค้าทอพื้นเพื่อการส่งออก¹ (ถักสิ่งทอพื้นประเภทโรง

¹ดูรายละเอียดหน้า 60

ผลิตสินค้า) เป็นพิเศษของสินค้าที่อาศัยวัตถุดิบจากต่างประเทศในการผลิตเพื่อแก้ไขข้อยุ่งยากในการคืนภาษีอากรที่ประสบอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าที่มีการผลิตคุณภาพและมูลค่าเพิ่มสูง

4) ให้มีธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า หรือปรับปรุงกิจการธนาคารของรัฐให้สามารถทำกิจการในลักษณะงานของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าโดยเฉพาะขึ้น ให้บริการด้านเงินกู้ยืมและสินเชื่อระยะยาวทั้งกับพ่อค้าส่งออกและผู้ผลิตสินค้าทางเกษตร อุตสาหกรรมสินแร่เพื่อการส่งออกในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ตลอดจนช่วยเหลือในด้านกำหนักรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงิน อันเกิดจากการส่งออกให้ขยายขอบเขตออกไปทั้งในรูปของประเภทสินค้าและระยะเวลาให้กว้างขวางและยาวนานยิ่งขึ้น นอกเหนือจากที่ธนาคารแห่งประเทศไทยและธนาคารพาณิชย์ของเอกชนได้ช่วยเหลืออยู่แล้ว

โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการส่งออกนอกจากที่กล่าวมาแล้ว ในการพัฒนาการส่งออกจำเป็นจะต้องสร้างบรรยากาศให้บรรดาพ่อค้าหรือผู้ลงทุนสนใจที่จะทำการผลิตเพื่อส่งออกด้วย เนื่องจากบางครั้งการส่งออกไม่ได้เกิดจากวัตถุประสงค์ที่จะส่งออกโดยตรง แต่เป็นเพราะสภาพแวดล้อมบังคับหรือโอกาสอำนวย เช่น ผลผลิตเกินความต้องการของตลาดภายในประเทศ ราคาสินค้าในต่างประเทศสูงกว่าในประเทศ หรือจำเป็นต้องหาทางส่งออกเพื่อชดเชยส่วนขาดทุนภายในประเทศ เนื่องจากการควบคุมราคาสินค้าในประเทศ การสร้างสิ่งจูงใจหรือการให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ตลอดจนการอำนวยความสะดวกในการส่งออกก็เป็นสิ่งจำเป็นซึ่งอาจกำหนดในรูปของมาตรการส่งเสริมการส่งออก

4. มาตรการต่าง ๆ ในการส่งเสริมการส่งออก

ก. มาตรการส่งเสริมสินค้าออกภายใต้การดำเนินงานของกระทรวงพาณิชย์

1. การศึกษาวิจัยว่าสินค้าใดควรจะส่งเสริมการส่งออก โดยจะต้องทราบข้อมูลในด้านการผลิต ต้นทุนการผลิต คุณภาพสินค้า ความต้องการ

ของตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ ความสามารถในการแข่งขันกับ
สินค้าของประเทศอื่น ปัญหาและอุปสรรคของการส่งออก การคาดคะเนความ
ต้องการของตลาดในอนาคต และการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาคือ ศึกษาทางด้าน
ตลาด วิเคราะห์ตลาดสำหรับสินค้าสำคัญ และศึกษากำลังความสามารถในการ
ส่งออก สำหรับสินค้าอุตสาหกรรม ศึกษาในแง่กำลังการผลิต การพัฒนา
สินค้า การออกแบบสินค้า การบรรจุหีบห่อ ว่าอยู่ในลักษณะที่เป็นที่ต้องการ
ของตลาดต่างประเทศหรือไม่ ควรปรับปรุงแก้ไขหรือไม่อย่างไร จัดทำราย
ละเอียดของสินค้า ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาสินค้าและการตลาด

2. การเผยแพร่สินค้าไทย โดยการเข้าร่วมงานแสดงสินค้า
ในต่างประเทศเพื่อเป็นการหาตลาดใหม่ ๆ และเพิ่มการส่งสินค้าออกให้มาก
ขึ้นทั้งในด้านปริมาณและมูลค่า

3. การเจรจาขายสินค้าให้ต่างประเทศโดยการส่งคณะผู้แทน
การค้า (Trade Mission) ไปยังประเทศต่าง ๆ เพื่อหาข้อมูลและช่องทาง
ในการขยายตลาดสินค้าให้กว้างขึ้น

4. ให้การปฏิบัติงานของทูตพาณิชย์มีประสิทธิภาพมากขึ้นใน
การรายงานข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าและตลาดในต่างประเทศ ขยายการจัดตั้งศูนย์
พาณิชย์กรรมและสำนักงานพาณิชย์ในต่างประเทศ เพื่อขยายความสัมพันธ์ทาง
การค้าและตลาดการค้ากับประเทศต่าง ๆ ให้กว้างขวางขึ้น ให้ความช่วย
เหลือผู้ส่งออกในการหาตลาดและติดต่อกับผู้ซื้อในต่างประเทศ

5. การควบคุมคุณภาพและมาตรฐานสินค้าออกเพื่อให้เกิด
ความเชื่อถือในสินค้าไทยและเป็นการสนับสนุนการขยายตลาด สินค้าที่ถูก
กำหนดให้เป็นสินค้ามาตรฐาน¹ จะต้องมีการตรวจสอบคุณภาพและขอใบรับรอง

¹สินค้ามาตรฐานที่กำหนดให้มีการตรวจสอบคุณภาพก่อนส่งออก
ได้แก่ ปอพอก ข้าวโพค เมล็ดละหุ่ง เกลือ ปุยนุ่น ข้าวฟ่าง ผลิตภัณฑ์มัน-
สำปะหลัง (ชนิดแห้งและชนิดป่น) เครื่องเงิน ผ้าไหมไทย และไม้สักแปรรูป-

มาตรฐานสินค้าก่อนส่งออก

6. การจัดระเบียบการส่งออก เช่น การกำหนดราคาและปริมาณที่ซื้อขาย เพื่อมิให้เกิดปัญหาการขาดเกินปริมาณที่เหลือ การผิดสัญญา ส่งมอบ การแย่งกันขายตัดราคากันเอง

7. การให้บริการข้อมูลและเพิ่มพูนความรู้แก่ผู้ส่งออกโดยการจัดการฝึกอบรมและสัมมนาผู้ส่งออกในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการส่งออก ให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของตลาดโลก ต้นทุนการผลิตและราคาของกลุ่มแข่งขัน ระเบียบและวิธีการส่งออก ข้อจำกัดทางศุลกากร และกฎระเบียบต่าง ๆ ในตลาดต่างประเทศ

มาตรการส่งเสริมการส่งออกของหน่วยงานอื่นในค้ำต่าง ๆ

ข. มาตรการลดต้นทุนสินค้าที่ส่งออก

ต้นทุนสินค้าที่ส่งออก ได้แก่ ต้นทุนการผลิตหรือค่าซื้อสินค้า ค่าขนส่งภายในประเทศ ค่าภาษี ค่าเก็บรักษาในคลังสินค้า ค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน ค่าประกันภัย ค่าระวางสินค้า ค่าดอกเบี้ยเงินกู้เพื่อรวบรวมซื้อสินค้าส่งออกไปจำหน่าย ฯลฯ

มาตรการในการลดต้นทุนการผลิต ได้แก่

1. การชดเชยภาระภาษีอากรวัตถุดิบทั้งภาษีขาเข้าและภาษีการค้าโดยวิธีต่าง ๆ คือ

โดยให้บริษัทเอกชนที่ได้รับอนุญาตเป็นผู้ดำเนินการ เป็นส่วนใหญ่ เฉพาะเครื่องเงินและผ้าไหมไทย กำหนดให้สำนักงานมาตรฐานสินค้าเท่านั้นเป็นผู้ตรวจสอบและออกใบรับรองมาตรฐาน แต่การออกใบรับรองมาตรฐานส่วนใหญ่แล้ว กระทรวงพาณิชย์ได้แต่งตั้งให้สภาหอการค้าแห่งประเทศไทยเป็นผู้ดำเนินการโดยอาศัยรายงานผลการตรวจสอบมาตรฐานของบริษัทเอกชน และบริษัทเอกชนที่ได้รับมอบหมายให้ออกใบรับรองมาตรฐาน จะออกใบรับรองให้โดยตรงได้เพียงอย่างเดียวคือ ข้าวฟ่าง

ก) การจัดตั้งเขตปลอดภาษีสำหรับการผลิตเพื่อการส่งออก
(เขตอุตสาหกรรมส่งออก)

ข) การลดหรือยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับวัตถุดิบจากต่างประเทศที่นำมาผลิตเพื่อการส่งออก กระทรวงการคลังได้ออกประกาศให้ลดอัตราอากรขาเข้าแก่สินค้าที่นำเข้ามาเพื่อใช้ผลิตหรือประกอบเป็นสินค้าสำหรับส่งออก คงเหลือหนึ่งในสิบของอัตราที่กำหนดไว้ในพิกัดอัตราศุลกากร

ค) การคืนเงินอากรขาเข้าวัตถุดิบหรือการให้สินเชื่อภาษี (Tax Credit) แก่ผู้ส่งออกเพื่อชดเชยค่าภาษีที่แฝงอยู่ในต้นทุนการผลิต ภาษีอากรที่พิจารณาชดเชยให้ ได้แก่ ภาษีสรรพสามิต ภาษีท้องถิ่น ภาษีการค้า อากรขาเข้า และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ที่รวมอยู่ในมูลค่าวัตถุดิบตั้งที่ใช้ในการผลิต

2. การลดภาระดอกเบี้ยเงินกู้ เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยโดยทั่วไปในประเทศค่อนข้างสูง บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยจึงให้บริการเงินกู้สำหรับจัดหาสินทรัพย์ถาวรซึ่งใช้ในการผลิตเพื่อการส่งออกในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าดอกเบี้ยในตลาด และธนาคารแห่งประเทศไทยได้ช่วยเหลือให้ผู้ส่งออกมีเงินทุนหมุนเวียนดีขึ้น โดยการให้บริการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงิน อันเกิดจากการส่งสินค้าออก ธนาคารแห่งประเทศไทยจะคิดดอกเบี้ยจากธนาคารพาณิชย์ผู้ขายช่วงลดในอัตราร้อยละ 7 ต่อปี และกำหนดมิให้ธนาคารพาณิชย์คิดจากผู้ส่งออกเกินกว่าร้อยละ 7 ต่อปี

3. การให้บริการสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ที่เพียงพอ ในราคาที่ไต่แพง หรือคิดในอัตราพิเศษ

มาตรการด้านการลดต้นทุนสินค้าที่ส่งออกนี้ อาจถือได้ว่าเป็นสิ่งจูงใจด้านการเงิน เป็นการช่วยเหลือด้านเงินทุน และสินเชื่อเพื่อการส่งออก

ค. มาตรการที่เป็นสิ่งจูงใจในการส่งออก

สิ่งจูงใจในด้านการคลัง เช่น การอนุญาตให้นำค่าใช้จ่าใช้ในการหาตลาดต่างประเทศมาหักออกจากรายได้ที่ต้องเสีย ภาษี

สิ่งจูงใจในด้านการเงิน เช่น การให้รางวัลเป็นพิเศษแก่ผู้ผลิตเพื่อการส่งออก (Export Bonus) การลดหรือยกเว้นภาษีเงินได้ การให้เงินอุดหนุน (Subsidy) เพื่อการส่งออกดังเช่นในบางประเทศได้กระทำ ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนตลาดของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมไทย โดยอาศัยการคำนวณมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมนั้น ๆ เป็นหลักเกณฑ์ในการกำหนดวงเงินที่จะให้เงินอุดหนุน

สิ่งจูงใจที่ไม่ใช่เงิน เช่น การให้ความดีความชอบแก่ผู้ส่งออกที่สามารถทำรายได้ในการส่งออกที่มีปริมาณและมูลค่าสูง หรือ ผู้ส่งออกที่มีความคิดริเริ่มในการพัฒนาสินค้าใหม่ โดยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ หรือ ตราตั้งบริษัท หรือให้ประกาศนียบัตรชมเชย เพื่อเป็นการให้กำลังใจแก่ผู้ส่งออกหรือบริษัทนั้น ๆ การให้ความสะดวกในการติดต่อกับส่วนราชการเพื่อขออนุญาตต่าง ๆ ให้ได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ

สิ่งจูงใจให้เกิดการลงทุนเพื่อการส่งออก เช่น กำหนดให้อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกเป็นอุตสาหกรรมซึ่งจะได้รับสิทธิประโยชน์เป็นพิเศษจากการส่งเสริมการลงทุน โดยเฉพาะระยะเวลาแห่งการส่งเสริม และการพิจารณาเป็นพิเศษในด้านอัตราดอกเบี้ยและระยะเวลาการให้คืนเงินกู้จากสถาบันการเงิน การส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศจะช่วยแก้ปัญหาการหาแหล่งเงินทุนให้แก่ผู้ทำการส่งออก การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมประเภทเขตอุตสาหกรรมส่งออกเพื่อเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกโดยเฉพาะ จะให้ความสะดวกรวดเร็วและช่วยลดภาระในด้านเงินทุน ค่าภาษี และค่าดอกเบี้ยแก่ผู้ส่งออกได้มาก

ง. มาตรการสนับสนุนอื่น ๆ ได้แก่

1. การปรับปรุงระเบียบและวิธีการทั้งในด้านศุลกากรและในด้านอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็ว ไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อการส่งออก

2. ปรับปรุงการผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมส่งออกให้มีปริมาณเพียงพอ สม่ำเสมอ และคุณภาพดี รวมทั้งมีราคาที่เหมาะสม

3. ปรับปรุงสมรรถภาพในการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ปรับปรุงเครื่องมือในการควบคุมมาตรฐานและคุณภาพของผลิตภัณฑ์ การรายงานข้อมูลทางการค้าจากต่างประเทศ ปรับปรุงกำลังเจ้าหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ และเพียงพอ และปรับปรุงงบประมาณเพื่อการนี้

4. พิจารณาข้อเสนอจากองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับความร่วมมือทางการค้าและการเงิน เช่น สหประชาชาติ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในภูมิภาคเดียวกัน วิเคราะห์ถึงผลประโยชน์ในด้านการส่งออก

5. จัดให้มีผู้ผลิตที่ทันสมัยของสินค้าบางประเภทเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ผลิต เป็นเครื่องมือในการรักษาระดับราคาและรักษาตลาดลูกค้าประจำ ทำให้การส่งออกสามารถทำสัญญาระยะยาวได้

ข้อพิจารณาในการพัฒนาการส่งออกได้แสดงให้เห็นว่า ความคิดในการพัฒนาการส่งออกมีมาพอสมควร แต่เป็นเพียงการส่งเสริมการส่งออก คือ มีเป้าหมายที่จะเพิ่มปริมาณและมูลค่าในการส่งออกเพื่อนำมาแก้ปัญหาดุลการค้าขาดดุล แนวคิดนี้ปรากฏในนโยบายของรัฐบาลเสมอ แต่วิธีการส่งเสริมการส่งออกยังขาดการประสานที่ดี จึงทำให้การพัฒนาการส่งออกไม่ได้ผลเท่าที่ควร มาตรการในการส่งเสริมเช่น บางกรณีก็เป็นสิ่งที่กระทำได้ผลในต่างประเทศสมควรที่จะนำมาจัดทำในประเทศบ้าง แต่ในบางกรณี การปฏิบัติที่ได้ดำเนินการไปแล้วไม่ได้ผลเท่าที่ควร เช่น การคืนอากรขาเข้า เนื่องจากความไม่พร้อมในด้านกำลังเจ้าหน้าที่ ความล่าช้าในการปฏิบัติงาน จึงไม่เป็นผลในทางส่งเสริมการส่งออกมากนัก

ส่วนประกอบของการพัฒนาการส่งออก

ถ้าจะพิจารณาการพัฒนาการส่งออกในแง่สิ่งที่จะต้องพัฒนาเพื่อให้การส่งออกได้ผลดี การพัฒนาการส่งออกจะต้องประกอบด้วยการพัฒนาการตลาด พัฒนาผลิตภัณฑ์ และพัฒนาระบบงานส่งออก ทั้ง 3 ด้านนี้จะต้องกระทำไปพร้อมกัน คือ

1. การพัฒนาการตลาด จะต้องมีการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับตลาดต่างประเทศ ให้การส่งเสริมทางการค้า เช่น การส่งคณะผู้แทนทางการค้าไปเจรจาซื้อขายสินค้าในต่างประเทศ การเข้าร่วมงานแสดงสินค้า และสิ่งสำคัญอีกประการคือ การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ผู้ส่งออกในเรื่องต่าง ๆ จะทำให้เอกชนและรัฐบาลมีโอกาสเข้าใจปัญหาของแต่ละฝ่ายอันจะทำให้การส่งเสริมการส่งออกกระทำได้อย่างตรงเป้าหมายยิ่งขึ้น

2. ในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การปรับปรุงผลิตภัณฑ์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังขาดเทคนิคการผลิต เครื่องมือ เครื่องใช้ที่ทันสมัยและเงินทุน จึงทำให้สินค้าคือคุณภาพเมื่อเทียบกับประเทศอื่น มาตรการที่รัฐจะทำได้ คือ การกำหนดและควบคุมมาตรฐานสินค้าที่ส่งออก เพื่อให้คุณภาพของสินค้าเป็นที่เชื่อถือแก่ต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าเกษตรซึ่งมีการส่งออกในนามของประเทศ เช่น ข้าว มันสำปะหลัง เมื่อเกิดความเสียหาย เช่น คุณภาพไม่ได้มาตรฐานตามข้อตกลงในการสั่งซื้อ ก็อาจจะเป็นผลเสียแก่ชื่อเสียงของประเทศได้ ส่วนสินค้าอุตสาหกรรมนั้น การกำหนดมาตรฐานจะเป็นการช่วยยกมาตรฐานสินค้าให้สูงขึ้นเพื่อสามารถแข่งขันกับต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ควรจะได้มีการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ทั้งในด้านคุณภาพ รูปร่างลักษณะการออกแบบให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาดตามประเภทของสินค้านั้น การบรรจุหีบห่อควรกระทำโดยใช้วิธีการที่ทันสมัยเพื่อให้ประหยัดและสะดวกในการขนส่ง ตลอดจนการปิดสลากเพื่ออธิบายคุณภาพ วิธีใช้ หรือระบุด่วนผสม ต่างมีส่วนในการประกอบการตัดสินใจเลือกซื้อของลูกค้าโดยเฉพาะอย่างยิ่งในตลาดโลกซึ่งมีการแข่งขันกันมาก การพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยรัฐอาจทำได้โดยการให้คำแนะนำแก่ผู้ผลิตในค้านต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว และในส่วนตัวเอกชนก็เป็นหน้าที่อยู่แล้วที่จะทำให้ผลิตภัณฑ์ของตนเป็นที่ต้องการของตลาด ชื่อของบริษัทและตราของสินค้าเป็นสิ่งประกันคุณภาพที่จะต้องรับผิดชอบต่อชื่อเสียงของตน

3. การพัฒนาระบบงานส่งออก ได้แก่ มาตรการส่งเสริมการส่งออกของหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะช่วยลดต้นทุนและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ส่ง

ออก เช่น การให้สิ่งจูงใจในการส่งออก การส่งเสริมการลงทุน การ
ขจัดความยุ่งยากในพิธีการส่งออก การจัดตั้งเขตอุตสาหกรรมส่งออก ฯลฯ¹

¹จเร จุฬารัตนกุล, "บทบาทในการส่งเสริมสินค้าออกของกระทรวง
พาณิชย์" คำบรรยาย ณ ที่ประชุมสัมมนาในระดับนโยบายว่าด้วยการพัฒนาการส่ง
ออก โรงแรมเอเชียพญา ชลบุรี 18 เมษายน 2518, ข่าวสารการพาณิชย์
(เมษายน 2518)